

Alle kinderen een goede start

Voorwoord

Misschien moet je het wel zelf hebben ervaren om het te zien. De schaamte van het niet rond kunnen komen. De frustratie bij ouders die het beste willen voor hun kind, maar een bijdrage moeten vragen voor het huishouden. De energie die het dag in dag uit kost om de eindjes aan elkaar te knopen, maar ook de trots wanneer dit lukt. Niet afhankelijk willen zijn van bedeling of voor iedere aanvraag met de billen bloot te moeten, niet de hand op willen houden. Herkenbaar. Mijn moeder wilde dat ook nooit, terwijl ze er alle recht op had als weduwe met vier jonge kinderen.

Armoede bestaat en wordt gevoeld, dag in dag uit. In Nederland groeien meer dan 300.000 kinderen op in armoede. Veel van deze kinderen willen wel lid worden van een sportvereniging of de muziekschool, maar kunnen het niet omdat het geld er niet voor is. Ouders willen wel dat hun kind met dyslexie remedial teaching krijgt, maar op school is het potje al lang op en zij hebben het geld niet. Achter alle cijfers schuilen mensen. Hier zijn het kinderen met een eigen verhaal. Kinderen die in armoede opgroeien. Kinderen die minder kansen krijgen. Kinderen die worden buitengesloten.

Ik wil niet dat de wil om vooruit te komen eindigt in een muur van frustratie. Kinderen horen gelijke kansen te krijgen. Buitensluiten mag niet. We kunnen er iets aan doen. Dat is een politieke en morele keuze. Dan moet je wel willen!

En die wil is er in ieder geval bij de PvdA. Wij willen kinderen een goede start geven. Armoede kan een belemmering vormen voor die goede start van kinderen en daarom moeten we die bestrijden. Tegelijkertijd willen we kinderen die leven in een arm gezin, meer mogelijkheden geven om te participeren in de samenleving (via sport, muziekles etc.). Tot slot willen we dat er gedegen onderzoek wordt gedaan naar de effecten van sociale uitsluiting op de ontwikkeling van kinderen.

Hans Spekman

September 2007

Deze publicatie van de Tweede Kamerfractie van de PvdA is opgesteld door de Pieter van der Straaten en Souad Haouli (medewerkers van de fractie) en Hans Spekman (Kamerlid). Zij danken het Sociaal en Cultureel Planbureau voor het opstellen van de notitie getiteld *'Armoede en sociale uitsluiting bij kinderen'*.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Minder armoede én een goede start.....	5
3.	De eerste opdracht: minder armoede	6
4.	De tweede opdracht: een betere start voor kinderen.....	9
5.	Maatregelen om de opdrachten uit te voeren.....	10
6.	Wat staat het kabinet te doen?.....	11
7.	Samenvatting	12
8.	SCP-notitie 'Armoede en sociale uitsluiting bij kinderen'	13

1. Inleiding

De PvdA wil het beste uit mensen halen. Dat geldt natuurlijk in het bijzonder voor kinderen. Zij moeten kunnen vertrouwen op een goede start in het leven. Daarvoor zijn zij afhankelijk van de mensen om hen heen. Een goede start vergt uiteraard liefde en aandacht van ouders, maar daarnaast ook goed onderwijs en de mogelijkheid om andere mensen te leren kennen en talenten te ontwikkelen buiten school, bijvoorbeeld bij een sportvereniging, op de muziekschool, ballet, een manege, in de bibliotheek, noem maar op.

Ouders hebben op allerlei manieren een grote invloed op de goede start van hun kinderen. Zij zijn degenen die beslissen of een kind wel of niet een ontbijt krijgt vóór het naar school gaat, zij brengen een kind wel of niet naar judotraining of vioolles, zij kiezen wel of niet voor een verhaaltje voor het slapengaan en voor een bezoekje aan de bibliotheek. Ouders nemen de ene na de andere beslissing voor hun kinderen. Natuurlijk kiezen zij graag voor het beste. Daar hebben wij het volste vertrouwen in.

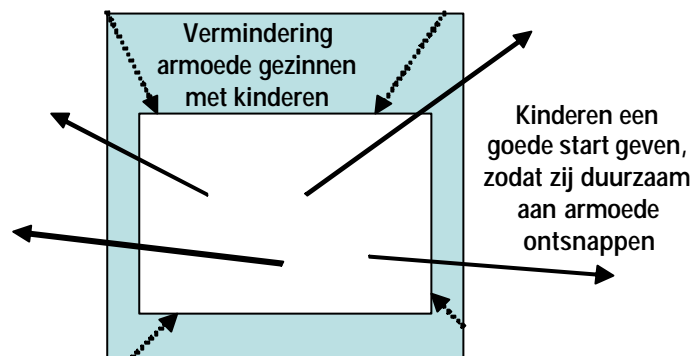
In uitzonderingsgevallen lukt het de ouders niet om voor het beste te kiezen, doordat zij gehinderd worden door een gebrek aan geld. Dat kan de ontwikkeling van kinderen hinderen. In het meest extreme geval leidt het zelfs tot overerfbare armoede. Wij accepteren dat niet. Deze ouders, die beter willen voor hun kinderen, willen wij steunen. De PvdA-fractie in de Tweede Kamer geeft het kabinet daarom opdracht om armoede onder gezinnen met kinderen gericht en actief te bestrijden. 'Wij willen harde doelstellingen met een norm', zei onze fractievoorzitter Jacques Tichelaar op 19 juni in het debat over het beleidsprogramma van het kabinet. Deze notitie bevat die harde doelstellingen en die norm.

Als armoede ertoe leidt dat kinderen zich niet goed kunnen ontwikkelen, dan wordt dat gevoeld. Dag in, dag uit. We zijn een rijk land. Maar wel een rijk land met mensen die moeilijk rond kunnen komen. Een land met kinderen die opgroeien in armoede en daardoor minder kansen krijgen. Bijvoorbeeld doordat er niet voldoende geld is om lid te worden van een sportvereniging of om naar muziekles te gaan. Zulke kinderen willen we meer mogelijkheden geven om te participeren in de samenleving.

Ouders en overheid hebben een gedeelde verantwoordelijkheid voor de toekomst van kinderen. Daar waar ouders beter willen voor hun kinderen, maar niet kunnen, moet de overheid de helpende hand bieden. Dat kan door armoede te verminderen en kinderen betere kansen te geven. Ouders moeten kiezen voor hun kind, ook als ze daardoor minder geld overhouden voor zichzelf of anderen. Alleen als ouders en overheid goed omgaan met deze gedeelde verantwoordelijkheid, kunnen alle kinderen de goede start maken die zij verdienen.

2. Minder armoede én een goede start

Het beste uit kinderen halen. Dat is wat ons voor ogen staat. Dat is geen makkelijke opdracht. Om deze opdracht uitvoerbaar te maken, splitsen we deze in twee delen op. Het eerste deel is gericht op vermindering van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede. Hoe minder armoede, hoe makkelijker het is voor ouders om voor hun kinderen het beste te kiezen. Het tweede gedeelte van de opdracht is gericht op de kinderen zelf. Wij willen hun een goede start geven, de kans bieden hun talenten te ontwikkelen en hen in de gelegenheid stellen over de grenzen van hun leefmilieu heen te kijken. Zo geven we kinderen de uitrusting om uit armoede omhoog te klimmen.

De twee opdrachten die ertoe dienen om het beste uit kinderen te halen, zijn nauw met elkaar verbonden. Dat bleek ook dit voorjaar weer, toen het Nibud nieuwe onderzoeksgegevens over armoede bekend maakte. Mensen voelen zich sneller arm als ze geen geld hebben voor sociale activiteiten, bleek uit het onderzoek. Niet lid kunnen zijn van een sportclub, niet kunnen uitgaan of niet op vakantie kunnen, zorgt ervoor dat mensen zich arm voelen. Armoede en sociale uitsluiting hebben veel met elkaar te maken. Bovendien blijkt uit onderzoek dat kinderen die lid zijn van een vereniging, zich minder vervelen dan kinderen die dat niet zijn. We mogen veronderstellen dat kinderen zich daardoor ook beter ontwikkelen.

Gezinnen met een laag inkomen scoren slecht als het gaat om sociale uitsluiting. In gezinnen onder de armoedegrens komen relatief veel probleemkinderen voor, net als bij eenoudergezinnen, niet-westerse allochtonen en ouders met een lage opleiding. Vaak zijn dit overlappende risicogroepen. Ouders in arme gezinnen hebben niet alleen vaak onvoldoende geld voor warm eten, maar ook voor zaken die specifiek van belang zijn kinderen (geen lid van een vereniging, onvoldoende geld om regelmatig nieuwe kleren voor de kinderen te kopen, achterstand in de betaling van schoolkosten).

3. De eerste opdracht: minder armoede

Wat is armoede en hoe meet je dat? Iedereen die een doelstelling voor vermindering van armoede wil formuleren, zal eerst deze beginvraag moeten beantwoorden. We hebben ons hiervoor gericht tot het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), dat al lange tijd veel onderzoek doet naar de omvang van het armoedeprobleem in Nederland.

In augustus 2006 heeft het SCP een voorstel gedaan voor een nieuwe methode om armoede in Nederland te meten. De oude methoden waren vooral gerelateerd aan grootheden als inflatie en loonsverhoging. Dat zijn macro-economische cijfers. Die cijfers zeggen weinig over de moeite die het mensen kost om rond te komen. De nieuwe methode van het SCP is gekoppeld aan de minimaal noodzakelijke bestedingen aan voedsel, kleding en huisvesting. Elk huishouden doet die uitgaven. De nieuwe methode zegt daarom meer over de financiële problemen van huishoudens dan de oude methoden.

De armoedegrens: 'geen vetpot, maar adequaat'

Het SCP brengt elke twee jaar een armoedemonitor en een armoedebericht uit. Daarin wordt de kwantitatieve ontwikkeling van armoede in Nederland beschreven. Dit gebeurt aan de hand van verschillende armoedegrenzen:

- Lage-inkomensgrens: gebaseerd op de koopkracht van een bijstandsuitkering in 1979, gecorrigeerd voor inflatie. Doordat de inkomens (en de daaraan gekoppelde uitkeringen) gemiddeld sneller stijgen dan de inflatie, zal na verloop iedere Nederlander een inkomen hebben boven deze grens. Daarmee verliest deze grens aan betekenis.
- Beleidsmatig minimum als inkomensgrens. Het beleidsmatig minimum is het wettelijk bestaansminimum ('sociaal minimum') zoals dat in de politieke besluitvorming is vastgesteld. Deze grens blijkt in de praktijk niet goed bruikbaar voor vergelijkingen van armoede in de tijd, omdat politieke/beleidsmatige beslissingen de hoogte van deze grens kunnen beïnvloeden. Bovendien is deze grens (net als de lage-inkomensgrens) niet duidelijk gekoppeld aan de maandelijkse uitgaven van burgers.

Voor veel mensen is de kern van armoede dat ze niet genoeg geld hebben voor zaken als voedsel, kleding en wonen. Die uitgaven waren niet duidelijk terug te zien in de oude armoedegrenzen. Het SCP heeft daarom een nieuwe armoedegrens ontwikkeld.

Anders dan de oude grenzen is de nieuwe armoedegrens van het SCP gebaseerd op objectieve cijfers over de minimaal noodzakelijke uitgaven van huishoudens. Daarbij gaat het om nauwelijks te vermijden kosten voor voedsel, kleding wonen (o.a. huur, verzekeringen, energie, water, telefoon, inventaris, onderhoud woning en woongerelateerde belastingen) en enkele overige uitgaven (zoals vervoer, extra ziektekosten, persoonlijke verzorging en wasmiddelen). Deze *basic needs*-grens biedt geen ruimte voor extra's, zoals het lidmaatschap van een sportvereniging.

Het SCP heeft nog een tweede variant ontwikkeld die wel ruimte biedt voor sociale participatie. Deze biedt naast het minimaal noodzakelijke ook plek voor bescheiden uitgaven aan recreatie, lidmaatschap van een bibliotheek, een sport- of hobbyvereniging, een abonnement op een krant en een tijdschrift, en een huisdier. In de wetenschappelijke literatuur wordt deze variant '*modest but adequate*' genoemd ('geen vetpot, maar adequaat'). Deze armoedegrens biedt ruimte voor een paar uitgaven die niet strikt onvermijdelijk zijn, maar er is geen sprake van enige luxe, zoals een auto of buitenlandse vakantie.

De leden van de PvdA-fractie stellen voor om het aantal kinderen dat opgroeit in armoede af te meten aan het aantal kinderen dat opgroeit in een gezin waarvan het inkomen lager is dan 'geen vetpot, maar adequaat'. Voor een eenoudergezin met één kind kwam dat in 2005 overeen met een netto maandinkomen van €1.160. Voor grotere gezinnen ligt deze grens hoger, zoals is af te lezen in onderstaande tabel.

Tabel 1: Hoogte van de armoedegrens voor verschillende huishoudentypen in Nederland, 2005 (netto maandbedragen in euro's)

	Armoedegrens
Alleenstaande	870
Paar	1.190
Paar met 1 kind	1.450
Paar met 2 kinderen	1.640
Paar met 3 kinderen	1.790
Eenoudergezin met 1 kind	1.160
Eenoudergezin met 2 kinderen	1.310

Bron: SCP

Het SCP heeft op ons verzoek in kaart gebracht hoeveel kinderen leven in huishoudens met een inkomen dat lager is dan de armoedegrens 'geen vetpot, maar adequaat'. In 2005 waren dat 310 duizend kinderen. Dat is 9,1% van alle kinderen tot 18 jaar. 114 duizend kinderen zaten in 2005 al 3 jaar of langer in die situatie. Er zijn nog geen cijfers beschikbaar voor 2006 en 2007.

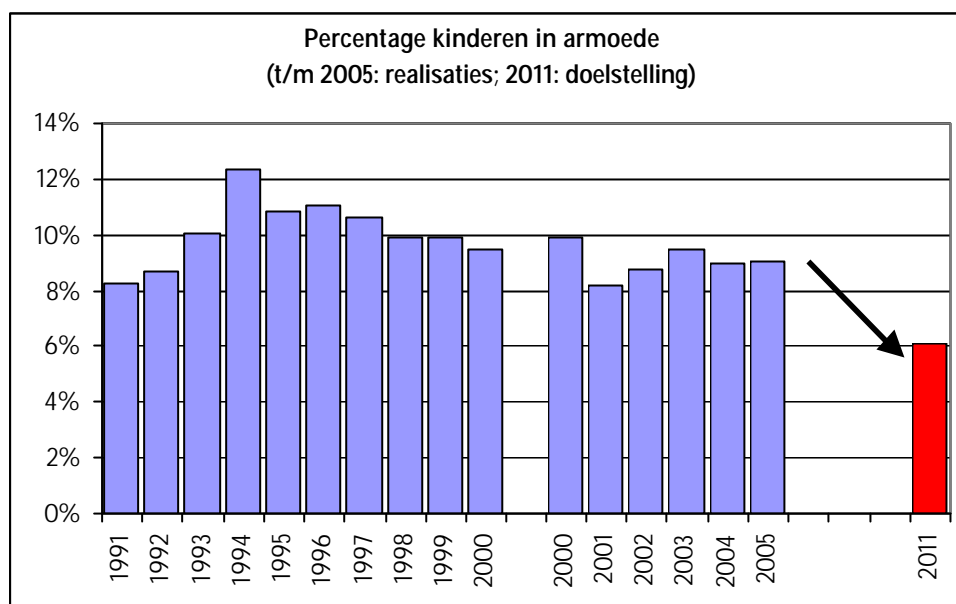
Tabel 2: Aantal kinderen in Nederland en aantal kinderen in armoede (*1000), afgemeten aan de hierboven gehanteerde armoedegrens, naar huishoudentype

	Totaal	Eenoudergezin	(Echt)paar	Overig
Totaal	3.416	359	2.539	528
Waarvan arm	310	87	189	34
Waarvan langdurig arm (3 jaar of meer)	114	25	78	10

Bron: SCP

Het percentage kinderen dat opgroeide in een arm gezin, schommelde in de periode van 1991 tot en met 2005 tussen 8% en 12½% (zie onderstaande grafiek). Door het ontbreken van goede statistieken is het niet mogelijk verder terug te kijken dan 1991. 1991 en 2001 waren relatief goede jaren. 1994 was het slechtste jaar.

Grafiek 1

Bron: SCP (NB: Door een verandering in inkomensstatistieken is in 2000 een seriebreuk opgetreden.)

De PvdA wil een radicale verlaging van het aantal kinderen dat opgroeit in armoede. Dat is nodig om kinderen een goede start te geven in het leven. Wij stellen het kabinet het volgende ten doel:

Eenderde vermindering van het aantal kinderen in armoede.

Dit betekent dat het percentage kinderen dat opgroeit in een gezin met een inkomen dat lager is dan de armoedegrens die wij hier hanteren, uiterlijk in 2011 moet zijn teruggebracht tot 6%. Het bereiken van deze doelstelling achten wij van zeer groot belang, maar uiteraard stoppen de inspanningen om alle kinderen een goede start te geven hiermee niet. De overheid zal zich ook na 2011 actie moeten blijven ondernemen.

Vermindering van financiële armoede is een indirect instrument om kinderen een betere start te geven in het leven. Indirect, omdat geld op vele manieren kan worden aangewend. Armoedevermindering werkt goed wanneer ouders een stijging van hun inkomen gebruiken om hun kinderen verder te brengen. Wij hebben er vertrouwen in dat het overgrote deel van de ouders dat graag doet. Daar is onze samenleving op gebouwd.

4. De tweede opdracht: een betere start voor kinderen

De investeringen van ouders in hun kinderen hebben niet alleen de vorm van geld, maar ook van menselijk kapitaal. Hoe ongelijker de inkomensverdeling van de ouders, hoe ongelijker de ontwikkeling van kinderen. Dit inzicht presenteerde de Zweedse hoogleraar sociologie Gösta Esping-Andersen in juli tijdens de Willem-Dreeslezing¹. Geld blijkt belangrijk, maar niet allesbepalend. Naast geld is de hoeveelheid cultureel kapitaal in het gezin (zoals leesgedrag en leercultuur) van minstens even groot belang. Studies wijzen uit dat een goede maatstaf voor de ouderlijke leercultuur het aantal boeken is dat in de boekenkast staat. Er is geen relatie is tussen het cultureel kapitaal van het gezin – boeken en dergelijke – en hun inkomen en sociaal-economische status, schrijft Esping-Andersen. Het is bekend dat leraren relatief weinig verdienen en veel boeken lezen, maar ook dat Paris Hilton veel geld heeft maar waarschijnlijk weinig boeken leest. Hoe meer cultureel kapitaal in het gezin, hoe beter kinderen zich ontwikkelen.

De PvdA-fractie wil zich niet blindstaren op armoedecijfers, omdat die niet alles zeggen over de ontwikkeling van kinderen. We hebben oog voor alle factoren die daarvoor van belang zijn. Bijvoorbeeld het lidmaatschap van een sportvereniging. Van kinderen die lid zijn van een vereniging, kan worden verwacht dat ze zich beter ontwikkelen. Voetballen, muziek maken, judo, ballet: het zijn allemaal instrumenten die bijdragen aan een goede start. Wij kunnen er niet in berusten dat sommige kinderen daar om financiële redenen van worden buitengesloten.

Wij willen dat alle kinderen lid kunnen zijn van een (sport)vereniging, ongeacht inkomen. Dat vergt een grote inspanning van alle betrokkenen: verenigingen, lokale overheden, particulieren, onderwijzers, ouders. In de komende vier jaar kunnen we hier een begin mee maken. Wij verlangen in deze kabinetsperiode een halvering van het percentage kinderen in arme gezinnen die om financiële redenen geen lid zijn van een (sport)vereniging. Dit is de tweede doelstelling die wij het kabinet opdragen.

Op dit moment zijn geen goede cijfers beschikbaar over het aantal kinderen dat om financiële redenen geen lid is van een vereniging. Wel is bekend dat lage inkomens duidelijk meer moeite hebben om hun kinderen te laten deelnemen aan sport en andere activiteiten. In veel gezinnen met een laag inkomen schieten de financiën tekort om in de noodzakelijke kosten voor hun kinderen te voorzien: 30% heeft zelfs onvoldoende geld om elke dag warm te eten. Wij vragen het kabinet in 2007 een nulmeting uit te voeren van het percentage kinderen in arme huishoudens dat om financiële redenen geen lid is van een sportvereniging, geen muzieklæs volgt et cetera.

Zelfs de vraag in hoeverre een laag inkomen een optimale schoolloopbaan in de weg staat, is op dit moment voor Nederland nog niet beantwoord. Wel weten we dat zaken als huiswerkhulp en *remedial teaching* (onderwijs dat gericht is op leerlingen die bij de groep achterblijven) niet noodzakelijkerwijs gratis zijn voor kinderen uit arme gezinnen. De effecten van inkomen op onderwijssucces en daarmee op de overerfbaarheid van armoede zou in kaart moeten worden gebracht.

¹ <http://www.willemdrees.nl/nl/lezingen-2007.aspx>

5. Maatregelen om de opdrachten uit te voeren

Kinderen een betere start geven gaat niet zomaar. Dat vergt de inzet van vele betrokkenen. De ouders hebben we al genoemd. Maar daarnaast is ook de inzet nodig van gemeenten en rijksoverheid, scholen, sportverenigingen, maatschappelijke organisaties en vele anderen. Wij gaan daarbij uit van vertrouwen. Het vertrouwen dat ouders het beste kiezen voor hun kinderen. Het vertrouwen dat gemeenten hun geld nuttig besteden, met oog voor kinderen in armoede. Wij vertrouwen er op dat de ouders extra financiële middelen graag ten goede laten komen aan hun kinderen.

Ons vertrouwen in ouders en andere betrokkenen is groot. Werken vanuit vertrouwen is prettig, eenvoudig en voordelig. Maar wij weten ook dat het voor ouders moeilijk kan zijn om in hun uitgaven consequent te blijven kiezen voor hun kinderen, als zij moeite hebben de eindjes aan elkaar te knopen. Als blijkt dat een kind lijdt onder onwil van ouders, zullen wij niet aan de zijlijn blijven staan. Dan is het moment gekomen om hulp rechtstreeks aan kinderen te geven, in natura. Zoals als een sportabonnement of een computer. Bibliotheekabonnementen zijn al vaak gratis voor minderjarigen, maar daarnaast is het in steeds meer gemeenten mogelijk om kinderen tegen sterk gereduceerd tarief of gratis te laten sporten of om een computer in huis te halen zodat kinderen die kunnen gebruiken voor hun schoolwerk. Wij roepen alle betrokkenen op (overheid, gemeenten, onderwijzers, sportverenigingen en particulieren) om van deze mogelijkheden gebruik te maken en uit te breiden. Samen kunnen we kinderen betere kansen geven.

Hetzelfde vertrouwensprincipe gaat ook op voor lokale uitvoerders. Wij rekenen erop dat zij de handen uit de mouwen willen steken. Maar als het vertrouwen onverhoopt wordt beschaamd, bijvoorbeeld wanneer gemeenten middelen onvoldoende daar in zetten waar ze bijdragen aan het realiseren van de doelstelling, dan zal er sturend worden opgetreden. Daarbij kan worden gedacht aan het opstellen van aanvullende regels voor de uitvoering en het oormerken van budgetten. Zo kunnen we samen alsnog het doel bereiken: optimale persoonlijke ontwikkeling van kinderen.

De PvdA heeft met de coalitiepartners tal van afspraken gemaakt om armoede te beperken. Deze hebben een plek gevonden in het coalitieakkoord. Die afspraken zijn vervolgens verder uitgewerkt in het Beleidsprogramma 2004-2007 van het kabinet, in het Bestuursakkoord dat het kabinet en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten hebben gesloten, en in de afspraken die het kabinet heeft gemaakt met vakbonden en werkgevers tijdens de zogeheten Participatietop op 27 juni 2007. Tot deze afspraken behoren onder meer de volgende punten:

- Omzetting van de kinderkorting in een kindertoeslag in 2008 en verdere omzetting in een kindgebondenbudget vanaf 2009.
- Gerichte inkomensondersteuning voor kwetsbare groepen, waarbij speciale aandacht kan worden gegeven aan gezinnen met kinderen die in armoede leven.
- De introductie van een regeling die het voor alleenstaande ouders in de bijstand financieel aantrekkelijk maakt om in deeltijdwerk te gaan werken in plaats van niet te werken.
- Bestrijding van niet-gebruik van regelingen als zorg- en huurtoeslag, langdurigheidstoeslag, bijzondere bijstand.
- Ruimere mogelijkheden voor gemeenten om een langdurigheidstoeslag te verstrekken.
- Meer mogelijkheden voor gemeenten om bijzondere bijstand te verstrekken in natura.

Verder heeft de Tweede Kamer de regering verzocht om gemeenten de mogelijkheid te bieden gerichte inkomstenondersteuning te verlenen aan specifieke groepen burgers. Die steun moet zodanig worden verleend dat er een financiële prikkel blijft bestaan voor betrokkenen om (meer) te gaan werken (motie-Spekman c.s., kamerstuk 24515 nr. 108). Ook dit kan de kinderen helpen die opgroeien in een arm gezin.

6. Wat staat het kabinet te doen?

De leden van de PvdA-fractie verlangen van het kabinet dat zij zich inzet om de volgende doelstellingen te bereiken:

- vermindering met eenderde van het aantal kinderen dat opgroeit in een arm gezin, zoals beschreven in deze notitie.
- Vermindering met de helft van het percentage kinderen in arme gezinnen dat om financiële redenen geen lid is van een sportvereniging, muziekschool et cetera.

Uiteraard verlangen wij dat kabinet met volle kracht aan de slag gaat met de reeds gemaakte afspraken uit het Coalitieakkoord en andere akkoorden die in het bijzonder kinderen uit arme gezinnen ten goede moeten gaan komen. Maar er is meer nodig en daarom vraagt de PvdA het volgende van het kabinet:

- Laat jaarlijks actuele metingen verrichten van armoede onder gezinnen met kinderen, te beginnen in dit najaar.
 - De huidige armoedestatistieken van het SCP zijn gebaseerd op cijfers van het CBS. Die komen altijd pas met een grote vertraging beschikbaar (na 2 jaar). Die vertraging maakt het lastig om beleid tijdig aan te passen en bij te sturen.
- Doe voorstellen voor aanvullende maatregelen als tussentijds blijkt dat de doelstelling voor vermindering van het aantal kinderen in armoede naar verwachting onhaalbaar is met de reeds genomen en aangekondigde maatregelen. Rapporteer hierover jaarlijks op Prinsjesdag.
- Laat in 2007 een nulmeting uitvoeren van het aantal kinderen in huishoudens onder de armoedegrens dat om financiële redenen geen lid is van een sportvereniging, geen muziekles volgt et cetera.
 - Op dit moment is niet bekend hoeveel kinderen in arme huishoudens om financiële redenen niet sporten et cetera.
- Laat het SCP beschrijven welke aspecten van sociale uitsluiting van belang zijn voor kinderen. Hierbij zouden de volgende vragen aan de orde kunnen komen:
 - Welke factoren liggen aan armoede en sociale uitsluiting bij kinderen ten grondslag en in hoeverre lenen die zich voor beleidsmatige beïnvloeding?
 - Wat zijn de lange-termijngevolgen van armoede en sociale uitsluiting voor kinderen? Houden ze er een 'litteken' aan over, bijvoorbeeld in de vorm van een lagere opleiding, slechtere gezondheid of een lager inkomen. Als armoede en uitsluiting een groot litteken nalaten, is het des te belangrijker om maatregelen te nemen die dit voorkomen.
- Formuleer, afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek naar sociale uitsluiting en armoede, vóór Prinsjesdag 2009 aanvullende doelstellingen en maatregelen om die uitsluiting te verminderen.

★

7. Samenvatting

De PvdA wil het beste uit mensen halen. Dat geldt natuurlijk in het bijzonder voor kinderen. Zij moeten kunnen vertrouwen op een goede start in het leven. Daarvoor leunen zij vooral op hun ouders. In uitzonderingsgevallen lukt het ouders niet om hun kinderen het beste te geven, doordat zij gehinderd worden door een gebrek aan geld. Wij accepteren dat niet.

De PvdA-fractie in de Tweede Kamer geeft het kabinet opdracht om armoede onder gezinnen met kinderen actief en gericht te bestrijden. 'Wij willen harde doelstellingen met een norm', zei fractievoorzitter Jacques Tichelaar op 19 juni tijdens het debat over het beleidsprogramma van het kabinet.

Nederland telde in 2005 310 duizend kinderen die leven in een arm huishouden (9% van alle kinderen). Dit is becijferd door het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), op verzoek van onze fractie. Het SCP heeft hierbij een nieuwe armoedegrens gehanteerd, die gebaseerd is op de feitelijke uitgaven van huishoudens aan voedsel, kleding, wonen en een beperkt aantal andere posten. Afgemeten aan deze armoedegrens heeft het percentage kinderen in armoede sinds 1991 steeds geschommeld tussen 8 en 12½%.

Wij stellen het kabinet ten doel het aantal kinderen dat in armoede leeft, uiterlijk in 2011 met een derde te verminderen. Dit is een ambitieuze en realistische doelstelling waarmee het aantal kinderen in armoede in deze kabinetperiode sterk wordt teruggebracht. Maar daar blijft het niet bij.

Om kinderen een goede start te geven is meer nodig dan geld. Om zich te ontwikkelen moeten kinderen ook actief kunnen zijn bij een sportvereniging, op een muziekschool of anderszins. Ze moeten de kans krijgen om over de grenzen van hun leefmilieu heen te kijken. Daarmee geven we kinderen de uitrusting om uit armoede omhoog te klimmen. Dit is zo belangrijk, dat we hiervoor ook een harde doelstelling formuleren.

Wij willen dat alle kinderen lid kunnen zijn van een (sport)vereniging, ongeacht inkomen. Dat vergt een grote inspanning van alle betrokkenen: verenigingen, lokale overheden, particulieren, onderwijzers, ouders. In de komende vier jaar kunnen we hier een begin mee maken. Wij verlangen in deze kabinetsperiode een halvering van het percentage kinderen in arme gezinnen die om financiële redenen geen lid zijn van een (sport)vereniging. Dit is de tweede doelstelling die wij het kabinet opdragen.

Op dit moment is nog weinig bekend over de gevolgen van armoede en sociale uitsluiting op kinderen, vooral als het gaat om de langere termijn. Houden ze er een 'litteken' aan over in de vorm van een lagere opleiding, slechtere gezondheid of een lager inkomen als ze volwassen zijn? Wij vragen het kabinet gedegen onderzoek te laten verrichten dat antwoord geeft op zulke vragen. Dat is nodig om in de toekomst gericht extra maatregelen te kunnen nemen. Zodat alle kinderen de goede start krijgen die zij verdienen.

8. SCP-notitie 'Armoede en sociale uitsluiting bij kinderen'